

Handläggare
Annelie Svensson
Telefon: 08-508 36 227

Till
Äldrenämnden 2016-10-18

Revidering av tillämpningsanvisningar från 2014-03-05 (dnr 303-83/2014)

Tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden

Innehåll

Tillämpningsanvisningar för köhanteringssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden.....	1
1. Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden.....	3
2. Köhanteringssystem.....	3
2.1 Allmänt om köhanteringssystemet.....	3
2.2 Äldrenämndens ansvar för köhantering.....	4
2.3 Organisation för central köhantering.....	4
3. Lagstiftning.....	4
3.1 Biståndsbeslut om särskilt boende.....	4
3.2 Ej verkställda beslut.....	4
3.3 Sanktionsavgift.....	4
3.4 Verkställighet inom valfrihetssystem.....	5
3.5 Parboende enligt SoL.....	5
4. Handläggning vid biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende.....	5
4.1 Ansökan och utredning.....	5
4.2 Information till den enskilde.....	5
4.3 Begäran om att verkställighet kan senareläggas.....	6
4.4 Information till utförare om kö.....	6
4.5 Ickevalsalternativ.....	6
5. Handläggning inom köhanteringssystemet.....	7
5.1 Registrering av önskat boende.....	7
5.2 Ansökan från enskild som vistas på sjukhus eller korttidsvård.....	7
5.3 Erbjudande om annat boende efter två månaders kötid.....	7
5.4 Regler vid erbjudande om lägenhet.....	7
5.5 Förmedling av lediga lägenheter.....	9
5.6 Förtur.....	9
5.7 Besked från den enskilde.....	10
5.8 Hyreskontrakt och inflyttning.....	11
5.9 Ledig lägenhet ska förmedlas inom 7 dagar.....	11

1. Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden

I Stockholms stad finns från och med 1 juli 2008 ett valfrihetssystem inom äldreomsorgens vård- och omsorgsboenden (exklusive servicehus, korttidsvård och profilboenden). Valfrihetssystemet innebär att den enskilde som beviljats vård- och omsorgsboende ska kunna välja boende. Valet gäller alla vård- och omsorgsboenden som ingår i valfrihetssystemet dvs. stadens egna boenden och privata boenden, inom staden och i övriga länet, som staden efter upphandling tecknat avtal med. Den enskilde som fått ett biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende har möjlighet att ställa sig i kö till önskat boende i väntan på ledig lägenhet.

Valfrihetssystemet gäller vård- och omsorgsboende i enlighet med biståndsbeslutet. Detta innebär t.ex. att om behovet avser en speciell kompetens eller omsorg så begränsas valmöjligheten till de boenden som erbjuder detta. Den enskilde ska dock som huvudregel kunna bo kvar på boendet till livets slut, även om behoven senare förändras.

För att möjliggöra valfrihet i vård- och omsorgsboenden finns ett köhanteringssystem där alla vård- och omsorgsboenden inom valfrihetssystemet ingår. Dessa tillämpningsanvisningar anger vilka regler som gäller för stadens köhanteringssystem med beaktande av gällande lagstiftning.

2. Köhanteringssystem

2.1 Allmänt om köhanteringssystemet

Köhanteringssystemet administreras i stadens sociala system. Samtliga vård- och omsorgsboenden som ingår i valfrihetssystemet finns registrerade i köhanteringssystemet. Ett boende kan ha en eller två köer utifrån vilka inriktningar verksamheten bedriver, somatisk vård- och omsorg och gruppboenden för personer med demenssjukdom. Det finns ingen begränsning av hur många personer som kan stå i kö till ett boende.

För att kunna ställa sig i kö till boenden som ingår i valfrihetssystemet ska den enskilde ha ett biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende som beslutats av Stockholms stad.

2.2 Äldrenämndens ansvar för köhantering

Äldrenämnden ansvarar för att förvalta, underhålla och följa upp de valfrihetssystem som införts avseende äldreomsorg. Här ingår köhanteringssystemet för vård- och omsorgsboenden.

Äldreförvaltningen ansvarar för tillämpning av valfrihetssystemen där köhanteringssystemet är ett administrativt verktyg för att hantera köer och förmedling av lediga lägenheter till vård- och omsorgsboenden.

2.3 Organisation för central köhantering.

Den centrala köhanteringen är organisatoriskt placerad på äldreförvaltningens avdelning Stockholms Trygghetsjour.

Avdelningen ansvarar för att administrera köerna inom valfrihetssystemet i samarbete med beställarenheterna i respektive stadsdelsförvaltning.

3. Lagstiftning

3.1 Biståndsbeslut om särskilt boende

Kommunen ska enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL, inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd, 5 kap. 5 § SoL.

Biståndsbeslut om särskilt boende fattas enligt 4 kap. 1. § SoL.

3.2 Ej verkställda beslut

Enligt 16 kap. 6 f-h §, SoL är kommunerna skyldiga att anmäla beslut som inte verkställts inom tre månader, samt beslut där verkställighet avbrutits och inte återupptagits inom tre månader. Rapportering ska göras till tillsynsmyndigheten, Inspektionen för vård och omsorg (IVO). I Stockholms stad åligger detta ansvar respektive stadsdelsnämnd och äldrenämnden redovisar kvartalsvis en rapport över ej verkställda beslut till kommunfullmäktige.

3.3 Sanktionsavgift

En kommun som inte inom skälig tid tillhandahåller bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, som någon är berättigad till enligt beslut av kommunen, kan åläggas att betala särskild avgift enligt 16 kap. 6 a-e §, SoL. Detsamma gäller om kommunen inte inom skälig tid på nytt tillhandahåller biståndet efter det att verkställighet avbrutits.

Beslut om sanktionsavgift fattas av förvaltningsrätt efter anmälan från IVO. Vad som är skälig tid avgörs av förvaltningsrätten från fall till fall. Tidsgränsen om tre månader för anmälan är inte av avgörande betydelse för denna bedömning.

3.4 Verkställighet inom valfrihetssystem

Enligt 16 kap 3 §, SoL kan, på den sökandes begäran, verkställighet av beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 §, SoL senareläggas om verkställandet sker inom ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem, lag (2008:965).

3.5 Parboende enligt SoL

Enligt 4 kap 1c § SoL framgår att det för den som har beviljats särskilt boende, ingår det i skälig levnadsnivå att få fortsätta att sammanbo med make eller sambo. Med parboende inom staden avses boende i samma rum eller lägenhet inom samma vård- och omsorgsboende.

Lägenheter som är särskilt lämpade för parboende kan i vissa fall i första hand erbjudas till par, även om dessa inte står först i kön till aktuell boendeenhet. För att möjliggöra för par, där båda har biståndsbeslut om särskilt boende, att kunna bo i nära anslutning till varandra tas även särskild hänsyn i form av förtur (se vidare avsnitt 5.6)

4. Handläggning vid biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende

4.1 Ansökan och utredning

Ett beslut om vård- och omsorgsboende ska föregås av en ansökan från den enskilde samt av en behovsutredning, se vidare aktuella riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg.

4.2 Information till den enskilde

I samband med att den enskilde ansöker om vård- och omsorgsboende ska denne få information om handlägningsprocessen, hur man överklagar, information om valfrihetssystemet med mera.

Rätt att välja boende

I biståndsbeslutet ska framgå att den enskilde ges bifall till ansökan om vård- och omsorgsboende samt vilken form av vård- och omsorgsboende den enskilde bedöms vara i behov av. I samband med att den enskilde beviljas bistånd i form av vård- och omsorgsboende ska biståndshandläggaren informera om rätten att välja boende och möjligheten att ställa sig i kö till önskat boende.

Biståndshandläggaren ska vara den enskilde behjälplig med den information som krävs för att den enskilde ska kunna göra ett aktivt

val av boende. Biståndshandläggaren ska kunna lämna skriftlig information om de boenden som kan vara aktuella för den enskilde och att den enskilde har möjlighet att besöka boenden innan de gör sina val. Den enskilde ska även informeras om att information om alla boenden inom valfrihetssystemet också finns att tillgå på ”Hitta och jämför Service” på Stockholms stads hemsida.

Annan information

Biståndshandläggaren ska vidare informera den enskilde om vilka regler som gäller för valfrihetssystemet och köhanteringsystemet inom vård- och omsorgsboenden. Exempel på sådan information är hur förmedling av lediga lägenheter sker, att den enskilde ska erbjudas alternativ till önskade boenden varannan månad, regler för svarstid respektive inflyttningstid, vad som händer om den enskilde tackar nej till erbjudande om lägenhet etc.

4.3 Begäran om att verkställighet kan senareläggas

Om den enskilde endast önskar flytta till ett specifikt boende ska detta dokumenteras i den enskildes personakt. I samband med denna begäran kan den enskilde också ange om denne inte vill erbjudas alternativa likvärdiga boenden i avvaktan på önskat boende.

4.4 Information till utförare om kö

Utförare ska kontinuerligt få information om aktuell kö. Utföraren ska även kunna få kontaktuppgifter till de tre personer som står först i kön för att ha möjlighet att kontakta den enskilde och/eller dennes närstående för att på så sätt förbereda för en kommande flytt till boendet. Utföraren ansvarar för att på särskilt avsedd blankett meddela köhandläggaren när ledig lägenhet uppkommer.

4.5 Ickevalsalternativ

I enlighet med LOV ska det finnas ett ickevalsalternativ för de personer som inte kan eller inte vill välja boende. Kommunfullmäktige har beslutat att ickevalsalternativ för vård och omsorgsboende ska utgöras av närhetsprincipen, d.v.s. det boende som ligger närmast den enskildes ordinära boende, oavsett regiform, ska utgöra ickevalsalternativ. I det fall den enskilde inte kan eller vill välja kommer denne att hänvisas till det närmsta boende som motsvarar den enskildes behov och som vid aktuellt tillfälle har en ledig plats.

5. Handläggning inom köhanteringssystemet

5.1 Registrering av önskat boende

När den enskilde valt boende registrerar boståndshandläggaren detta i köhanteringssystemet i Paraplysystemet. Den enskilde kan välja att stå i kö till högst tre olika boenden samtidigt.

Om det inte genast finns en ledig lägenhet att tillgå på något av de boenden den enskilde valt ska den enskilde alltid erbjudas ett alternativt likvärdigt boende där ledig lägenhet finns. Om inte den enskilde önskar annat ska, precis som när det gäller ickevalsalternativet, närhetsprincipen tillämpas, dvs. det boende som ligger närmast den enskildes ordinära boende, oavsett regiform, och som motsvarar den enskildes behov ska erbjudas som alternativt likvärdigt boende.

Även om den enskilde accepterar det alternativa boende som erbjuds kan han/hon välja att stå kvar i kö till valt boende/valda boenden. Den enskilde har också alltid möjlighet att byta kö i efterhand.

5.2 Ansökan från enskild som vistas på sjukhus eller korttidsvård

En enskild som befinner sig på sjukhus eller korttidsvård och inte genast kan erbjudas lägenhet på valt boende ska erbjudas ett alternativt likvärdigt boende. Även om den enskilde accepterar det alternativa boende som erbjuds kan den enskilde välja att stå kvar i kö till valt boende/valda boenden. Den enskilde kan dock inte välja att vänta på valt boende på sjukhus eller på korttidsboendet.

5.3 Erbjudande om annat boende efter två månaders kötid

Om den enskilde valt att vänta på önskat boende men inte kunnat erbjudas en lägenhet där inom två månader ska denne återigen erbjudas ett annat likvärdigt boende. Detta för att beslutet om särskilt boende ska följas upp och kunna verkställas inom skälig tid. Så länge beslutet inte är verkställt och den enskildes ansökan fortfarande gäller, ska den enskilde kontinuerligt kontaktas och minst varannan månad erbjudas ett alternativt boende.

Den enskilde kan fortsätta att köa till önskat boende även om denne accepterar det alternativa boende som erbjuds.

5.4 Regler vid erbjudande om lägenhet

Om den enskilde tackar nej till ett erbjudande om boende ska detta dokumenteras i den enskildes personakt av köhandläggare. Av

dokumentationen ska framgå datum för erbjudande, vilket boende den enskilde erbjudits, om det erbjudna boendet motsvarar den enskildes behov av vård och omsorg och skälet till att den enskilde tackat nej. Det ska också dokumenteras att den enskilde har informeras om aktuell kötid till önskat boende/boenden. Vidare ska den ansvarige biståndshandläggaren dokumentera hur den enskildes behov av vård och omsorg tillgodoses i ordinärt boende under tiden beslutet om vård- och omsorgsboende inte verkställts.

Den som bor i ordinärt boende eller servicehus

- Den som bor i ordinärt boende eller servicehus och tackar ja till erbjuden lägenhet i ett av de tre valda boendena stryks därmed ur de två andra köerna. Den enskilde ska informeras om detta.
- I de fall den enskilde tackar nej till ett erbjudande i ett boende som denne valt att stå i kö till, förlorar den enskilde sin plats i den aktuella kön men står kvar i eventuella andra köer. Den enskilde har möjlighet att åter ställa sig i kö till det boende som han/hon tackat nej till och ställs då sist i kön.
- Om den enskilde tackat nej till erbjuden lägenhet i önskat boende ett flertal gånger ska ansvarig biståndshandläggare kontakta den enskilde med förfrågan om återtagande av ansökan om särskilt boende.

Den som bor på ett vård- och omsorgsboende

- Den som bor på ett vård- och omsorgsboende och tackar ja till erbjuden lägenhet i annat vård- och omsorgsboende stryks därmed ur eventuella andra köer. Den enskilde ska informeras om detta.
- I de fall den enskilde tackar nej till erbjuden lägenhet i annat vård- och omsorgsboende som denne valt att stå i kö till, förlorar den enskilde sin plats i den aktuella kön men står kvar i eventuella andra köer.
- I de fall den enskilde tackar nej till ett erbjudande i önskat vård- och omsorgsboende och åter önskar ställa sig i kö till det erbjudna boendet, ombeds den enskilde att återkomma när denne önskar att flytta.

Varje erbjudande som den enskilde får ska dokumenteras enligt ovan. En gång per år ska den enskilde som redan bor på ett vård- och omsorgsboende kontaktas av köhandläggaren med en förfrågan att aktualisera sin plats i kön.

Ett beslut om bifall till vård- och omsorgsboende som inte verkställts kan endast avslutas om den enskilde själv återtar sin ansökan. Att den enskilde tackar nej till erbjudanden om boende är inte ett skäl för att avsluta ärendet.

5.5 Förmedling av lediga lägenheter

Lediga lägenheter förmedlas som huvudregel efter kötid.

Om den enskildes behov är av akut karaktär ska den enskilde erbjudas en lägenhet på ett likvärdigt boende där den enskildes behov kan tillgodoses i väntan på en ledig lägenhet på önskat boende.

När en utförare meddelat att de har en ledig lägenhet är det köhandläggaren som kontaktar den person som står först i kön. Köhandläggaren dokumenterar i den enskildes personakt att den enskilde fått ett erbjudande.

5.6 Förtur

En enskild som av något skäl står i förtur erbjuds lägenhet efter kötid, i förhållande till eventuella andra personer med förtur. Nedan redovisas i vilka situationer den enskilde ska erbjudas förtur och speciella regler kring detta.

Förtur erbjuds till personer som behöver byta boendeform inom en verksamhet med flera boendeformer, t.ex. senior- och trygghetsboende, servicehus samt vård- och omsorgsboende med olika inriktningar som är geografiskt placerade i direkt anslutning till varandra.

Förtur erbjuds till makar/sambor när den ena makan/maken/sambon redan bor i vård- och omsorgsboende och även den andra makan/maken/sambon beviljas särskilt boende. Detta förutsatt att det valda boendet kan erbjuda den vård- och omsorg som krävs.

Särskild hantering vid avveckling av ett vård- och omsorgsboende
Förtur erbjuds till personer som behöver flytta till ett annat vård- och omsorgsboende på grund av att beslut fattats om att det vård- och omsorgsboende de bor i ska avvecklas. Stockholm stad ansvarar i dessa fall för de som fått ett biståndsbeslut av staden.

Berört vård- och omsorgsboende och biståndshandläggare är ansvariga för att den enskilde får information om avvecklingen och vad det innebär för den enskilde. Biståndshandläggaren är ansvarig för att den enskilde får hjälp att ställa sig i kö till det/de vård- och

omsorgsboenden som denne önskar flytta till och i dessa fall ska särskild hänsyn tas i form av att den enskilde erbjuds förtur till ett av de boenden som den enskilde har valt.

Förtur erbjuds enbart vid första erbjudandet. Om den enskilde tackar ja till erbjuden lägenhet i ett av de valda boendena ska den enskilde kunna stå kvar i kö i eventuella andra valda boendeenheter, men då enligt kötid utan förtur. Om den enskilde tackar nej till erbjuden lägenhet förlorar denne sin plats i den aktuella kön. Denne har dock möjlighet att åter ställa sig i kö till det boende som denne tackat nej till men ställs då sist i kö.

Om den enskilde inte flyttat när tiden för en planerad avveckling infaller, ska den enskilde erbjudas en plats på annat likvärdigt boende där den enskildes behov kan tillgodoses i väntan på en ledig plats på önskat boende.

En enskild som bor på ett boende där det sker en oförutsedd händelse som kräver skyndsam evakuering, t ex brand eller konkurs, ska omgående erbjudas lägenhet i ett annat likvärdigt vård- och omsorgsboende där ledig plats finns. Därefter kan den enskilde välja att stå i kö till önskat boende enligt sedvanliga rutiner.

Vid en planerad evakuering som sker på grund av att ett vård- och omsorgsboende, eller delar av ett boende, t ex. ska renoveras och hela verksamheten, inklusive alla boende och personal tillfälligt ska flyttas till andra lokaler, planeras och genomförs detta av berörd stadsdelsförvaltning eller utförare utan inblandning av den centrala köhanteringen.

5.7 Besked från den enskilde

Den enskilde ska inom tre kalenderdagar lämna besked till köhandläggaren om denne accepterar erbjuden lägenhet. Infaller sista svarsdag under en helg inväntas nästa efterföljande vardag. Om den enskilde tackar ja till erbjudandet meddelar köhandläggaren den aktuella utföraren. Köhandläggaren informerar också ansvarig biståndshandläggare som skickar en beställning till utföraren.

Om den enskilde tackar nej till erbjudandet dokumenterar köhandläggaren detta i den enskildes personakt. Köhandläggaren kontaktar nästa person i kön som erbjuds den lediga lägenheten.

5.8 Hyreskontrakt och inflyttning

När en ledig lägenhet erbjuds den som står först i kön, har denne tre dagar på sig att tacka ja till lägenhet. Hyreskontrakt ska tecknas inom fyra dagar efter det att den enskilde tackat ja och inflyttning ska ske inom sju dagar efter att den enskilde tackat ja.

5.9 Ledig lägenhet ska förmedlas inom 7 dagar

Om inte staden förmedlat en ledig lägenhet, dvs. meddelat utföraren att någon tackat ja till lägenheten, inom 7 dagar från det att lägenheten ledigförklarats från utföraren till köhandläggaren kan utföraren sälja platsen till annan kommun. När det gäller entreprenader krävs godkännande för detta från ansvarig stadsdelsförvaltning.